NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quid vetat? HORATIUS.

NOMMER 107 — 's BOSCH. — ZATURDAG, 5 DECEMBER 18[illegible]

Nederlanden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van woensdag, 2 december.

Nadat de notulen voorgelezen waren zeide de President, dat de kamer gister besloten had, om de petitie van den heer *Fontan* naar de afdeelingen te verzenden; dat eenige leden begeerd hadden om kopij daarvan aan den minister van justitie te zenden, hetwelk dan het onderzoek der afdeelingen, overeenkomstig de [illegible] orde moest worden verzenden, dat hij zeven afschriften van dat voorschrift had doen vervaardigen en aan de presidenten der afdeelingen ter hand had doen stellen; dat hij de leden verzocht, zich tot dat onderzoek naar de afdeelingen van de maand november te begeven en dat de centrale afdeeling onmiddellijk daarna zou bij een komen; ten einde, staande de vergadering, rapport uit te brengen, waarna de griffier het rapport der centrale afdeeling voorlas, hoofdzakelijk behelzende, dat in de afdeelingen een aantal leden zich voor de verzending naar het ministerie van justitie, anderen daartegen verklaard hadden, dat er eene communicatie met het gouvernement tot stand mogt worden gebragt. De discussien over dat rapport werden dadelijk geopend. De heer *Melotte d'Envoz* gaf zijnen wensch te kennen, dat door een adres aan het hoofd van den staat, door den president te overhandigen, het voordeel van het openen der communicatien met de ministers mogt onder het oog gebragt worden. De heer *van Sytzama* zeide: dat het besluit van 1820 bestond, waarbij aan de ministers ontzegd was eenig communicatien aan te nemen; of dat besluit verbindend voor de kamer was, zou hij niet beslissen, maar zeker was het zulks voor de ministers; dat men in het geval zou komen, of dat het besluit teruggezonden zou worden, of wel, dat de minister, uit achting voor de kamer, het stil zou laten leggen; dat gisteren besloten was het deponeren ter griffie en dat, om de waardigheid der kamer te behouden, hij tegen de verzending moest stemmen. Na dat de heer *de Gerlache* gezegd had, dat het besluit van 1820 de leden der kamer van hunne verpligting niet kon afbrengen, en dat hij veel achting en eerbied voor den persoon des Konings voedde, doch hij zijn voorstel moest volharden, werd in omvraag gebragt, of de petitie al dan niet naar den minister zou worden gezonden. 35 leden verklaarden zich daar voor en 62 daartegen. Van de leden der noordelijke provincien hebben zich alleen de heeren *van Sassen van IJsselt* en *Luyben* voor het verzenden naar den minister verklaard.

Van het overlijden van den heer *Claessens-Moris* werd vervolgens kennis gegeven, en een groot aantal ingekomene petitien, waaronder tegen de voorgestelde veranderingen in de accijnsen en 25 uit de provincien Vlaanderen, Henegouwen, Antwerpen en Namen, omtrent de grieven werden in handen der commissie gesteld. Na het doen van eenige rapporten door de commissie tot de petitien werden twee koninklijke boodschappen voorgelezen, houdende kennisgeving, dat Zijne Majesteit den heer *Fontein-Verschuir* op zijn verzoek ontslag als lid der kamer had verleend; en dat hoogstdezelve den heer *Brugmans* ontslag verleend had van den eed, als lid der kamer in handen van Zijne Majesteit afgelegd.

De voorzitter brengt een aantal verzoekschriften betrekkelijk de nieuwe wetten op de accijnsen en de grieven die de natie drukken ter tafel; welke stukken in handen der commissie worden gesteld.

Die commissie doet bij monde van den heer *van Alberda van Bloemersma* verslag:

1.° Op het verzoekschrift van *W. J. de Garde*, van 's Hertogenbosch, doch thans in het koningrijk Pruissen woonachtig, houdende hoofdzakelijk, dat de heer *Luyben* niet als lid der kamer toegelaten werd. In overeenkomst met het voorstel der commissie wordt dit verzoekschrift ter zijde gelegd.

2.° Op het verzoekschrift van den raad der stad Aerschot, houdende klagten over de hooge opcenten op de accijnsen op den wijn, den azijn en het bier, en tevens den wensch, dat de opbrengst dier verhoogde belasting liever bij wijze van omslag mogt worden gevonden; gevende de verzoekers voorts hun verlangen te kennen, dat de gemelde accijnsen in het algemeen door eene belasting op de koffij, de thee en de tabak vervangen mogt worden. — De commissie stelt voor om dit verzoekschrift ter griffie neder te leggen, en de vergadering besluit dien overeenkomstig.

De zitting wordt opgeheven zonder bepaling van den dag van nadere bijeenkomst.

Advies van den heer mr. J. L. A. Luyben, *uitgesproken in de tweede kamer der staten-generaal, op maandag den* 30 *november* 1829.

De bekende goede trouw onzer eerbiedwaardige voorvaderen en hunne ongekunstelde gehechtheid aan de vrijheid, welke zij met hun bloed hadden gekocht, gaf reeds eene wereldberoemde en lofwaardige vermaardheid aan de Nederlanders, voor dat zij door de schitterendste heldendaden ter zee, de door de geheele wereld uitgestrekte betrekkingen van hunnen koophandel en [illegible] ontdekkingen, zoo in het belang der [illegible], als in dat van hunzelfden koophandel en daarvan [illegible] [illegible] *Europa* werden opgeteld. Den stempel van die aloude goede trouw en vrijheids-liefde, van welke de *gastvrijheid*, zoo ruimschoots in dit gelukkig land uitgeoefend, het noodzakelijk gevolg is, vinden wij in onze grondwet, in dat onderpand van ons geheel maatschappelijk stelsel, afgedrukt. Deze wet te onderhouden, deze wet te handhaven, hebben wij gezworen. Wij hebben meer gedaan; wij hebben gezworen, «nimmer te zul»len toestemmen, dat daarvan *worde afgeweken.*» Herdenken wij dien duren eed, voor God Almagtig, in handen des Konings afgelegd; bij de beraadslagingen over het verzoekschrift van *Fontan!* Bij deze herdenking vind ik geene vrijheid, om, volgens het geuit verlangen van een onzer medeleden (hoe gaarne ik dit ook doen zoude), over het voorledene dat ons nog zoo versch in het geheugen ligt, eenen sluijer te werpen. *Fontan* roept, naar mijn oordeel, met goed regt de bepalingen van art. 4 der grondwet in, ter zake, dat, in weerwil van den geest en den letter van dat artikel, de regten van *gastvrijheid* ten zijnen opzigte op eene verregaande wijze zijn geschonden. Wij weten, dat hij waarheid spreekt; want zijne vervoering is van openbare bekendheid. Staat het ons nu vrij, stille aanschouwers te blijven van dien inbreuk op het grondwettig verdrag, dat met het staatkundig bestaan van dit koningrijk zoo onmiddellijk en in zulk naauw verband is? Staat het ons vrij, om, nadat de zaak op eene wettige wijze ter onzer kennis is gebragt, omtrent dezelve eene lijdelijke houding aan te nemen? Ik zeg volmondig *neen*, edelmogende heeren! wij mogen geene inbreuken op onze grondwet dulden, zonder ten minste aan het grootste pligtverzuim, wat zeg ik? *aan meineed* schuldig te worden.

Alleen van dit beginsel uitgaande, en zonder te onderzoeken, wie *Fontan* is; zonder zelfs te *willen* navorschen, wie hij zijn kan; vooral zonder de denkwijzen aan te kleven, welke hij in het geschrift, waarvoor hij in zijn vaderland is veroordeeld geworden, ten toon spreidt; zonder eindelijk die veroordeeling te willen inzien en op eenigen prijs stellen; heb ik mij verpligt geacht, om op zijn geval de meest mogelijke aandacht te vestigen. Dit doende moet ik rondborstig verklaren, dat ik het er voor houde, dat er door zijne vervoering inbreuk op art. 4 der grondwet is gepleegd. Het heeft mij gesmart, edelmogende heeren! in de discussien van voorleden zaturdag te hebben moeten ontwaren, dat sommige redenaars van het onderwerp dezer zaak eenigszins zijn afgeweken, en op verscheidenheid van inzigten, welke in deze achtbare vergadering zoude bestaan, hebben gezinspeeld. Het heeft mij gesmart, daarin indirecte aanrandingen van personen te hebben ontmoet, welke tot niets anders kunnen opleiden, dan tot eene noodlottige verdeeldheid, ofschoon al onze pogingen, eensgezindheid voor de handhaving der grondwet en het welzijn des vaderlands moeten ten doel hebben! Men duide mij deze opmerking ten goede, dewijl zij alleen ontspruit uit de warmste vaderlandsliefde! Deze vaderlandsliefde brengt dan ook te weeg, dat ik gewenscht had, dat men ten aanzien van *Fontan* wiens in Frankrijk gehouden gedrag ik echter verfoei, in dit land eene lijdelijkheid had getoond, welke men ten aanzien van andere grootere misdadigers, die, zoo ik de publieke nieuwspapieren mag gelooven (en dit mag ik, zoo lang dezelve niet worden tegengesproken), door beuls handen zijn geschandvlekt en de galeijen ontvlugt, heeft in praktijk gesteld. Ik zal hier bijvoegen, dat, hoewel ik niet vrees, dat de milde toepassing van art. 4 der grondwet van de Nederlanden, even als zulks het geval was niet de nieuw aangelegde stad van *Romulus*, eene schuilplaats voor moordenaars en roovers zal maken (op welke vrees een achtbaar medelid zijne stem tot de orde van den dag heeft gegrond), het mij aangenaam zijn zoude, dat de grondwet toeliet, dat men zulke wezens *ignem et aquam* of alle huisvesting in dit rijk konde ontzeggen. Edoch, edelmogende heeren! de grondwet ligt er; en deze wet waarborgt ook hun de volledigste *gastvrijheid* en *bescherming!* Deze wet bindt ons aan hare voorschriften! Deze wet is in den persoon van *Fontan*, hij moge dan zijn, wie hij wil, geschonden! Deze schennis zijn wij, als leden der staten-generaal gehouden, te *denonceeren* aan de magt, welke dezelve doen ophouden en herstellen; aan de magt, aan welke niets streelender, niets dierbarer, niets heiliger is, dan het onderpand van

vereeniging tusschen Vorst en volk, volgens de zinspreuk van den doorluchtigen grondlegger onzer staatkundige vrijheid en onafhankelijkheid: JE MAINTIENDRAI, onschendbaar te bewaren en tegen alle aanvallen op het nadrukkelijkste te verdedigen; met één woord, aan den Koning, door tusschenkomst van den minister van justitie.

Op deze korte gronden, uit ik, voor mijn gevoelen, den wensch, dat de kamer besluite, om dit verzoekschrift te verzenden aan den minister van justitie, ten einde zijne excellentie hetzelve brenge ter kennis van den Koning, om alzoo de zaak te doen onderzoeken en daarin te handelen, zoo als Z. M. in hoogstderzelver wijsheid, *tot handhaving der grondwet*, doelmatig en noodzakelijk oordeelen zal.

'sHERTOGENBOSCH, 4 *december*.

Wij vernemen van goeder hand, dat de talrijke en respectabele geestelijkheid van Amsterdam een eerbiedig vertoog aan Z. M. den Koning heeft ingeleverd, waarbij de vernietiging van den alleenhandel in het openbaar onderwijs, door het herstellen eener grondwettige vrijheid van hetzelve; en — de volledige uitvoering van het concordaat onderdanigst wordt afgebeden: terwijl zij gelijktijdig van het gemeld rekest mededeeling aan de tweede kamer hebben gedaan, ten einde, op die wijze, plegtstatiglijk te protesteren tegen de verdenking alsof zij, door hun *vroeger zwijgen*, den wederregtelijken staat van zaken zijdelings hadden goedgekeurd, en om tevens de hooge medewerking van hun edelmogenden, ter ondersteuning hunner bede, te verzoeken.

Hartelijk wenschen wij ons in staat gesteld te zien, beide stukken, waarin, zoo men verneemt, de priesterlijke waardigheid met de getrouwe onderwerping eens burgers, zoo voortreffelijk vereenigd zijn, aan onze lezers te kunnen mededeelen, en hen bekend maken met de namen der ruim 40 onderteekenaren, welke zulk een schoon en voor de geschiedenis zoo gedenkwaardig voorbeeld van pligtbetrachting en vaderlandsliefde gegeven hebben.

— Men heeft onlangs met genoegen gezien, dat door een der leden in de vierde sectie van october werd opgemerkt, dat het arrondissement Breda in de grondlasten zoo zeer overbelast was: men behoeft de verwondering, welke zich bij den uitslag der stemmen over den aanslag der grondbelasting voor 1830 voordeed, niet te doen opmerken, wanneer wij de heeren *Ingenhousz, Cuypers, van Meeuwen* en *Verheyen voor*, en slechts de heeren *Sasse van IJsselt* en *Luyben tegen* zien stemmen.

— Bij de beraadslaging of de petitie van den heer *Fontan* al of niet aan den minister van justitie zoude worden verzonden, zijn vijf leden onzer provincie tegenwoordig geweest, de heer *Cuypers* was ongesteld en de heer *Tuyll* afwezig.

Men zal hebben opgemerkt dat in deze zaak het voorstel tot het overgaan van den dag met 62 tegen 35 stemmen verworpen is; en dat met even zoo veel stemmen *voor* als *tegen* besloten is, dat het verzoekschrift *niet naar den minister van justitie zal worden verzonden*. Dit is des te toevalliger, omdat later eenige leden tegen het renvoi hebben gestemd, die aanvankelijk tegen de orde van den dag voteerden.

— Wij hebben reeds een aantal steden en gemeenten opgegeven, alwaar men met petitioneren begonnen is; in vele gemeenten zijn alnog verzoekschriften in omloop, welke nog niet bekend gemaakt zijn, en daar wij gaarne eene naauwkeurige opgave der verzoeken zouden doen, zal het ons aangenaam zijn, hieromtrent nader te worden ingelicht, om van de verzoekschriften en het getal teekenaren nadere melding te kunnen maken.

— De geruchten omtrent de verandering in het personeel van het ministerie worden bevestigd, omdat het wegzenden van den heer *van Maanen* eene conditie is *sine quâ non* voor de rust en het vertrouwen in het gouvernement; men spreekt van ministeriële lijsten, om de heer *Cols van Nivelles* in plaats van den heer *Claessens-Moris* te doen benoemen.

— Aanstaanden maandag des voormiddags ten tien ure, zal de zitting van het hof van assises voor het 4de kwartaal voor deze provincie alhier, onder voorzitterschap van den heer *Beelaerts van Blokland*, geopend worden.

De haagsche *correspondent* van den *Courrier des Pays-Bas*, drukt zich, na over den noodlottigen invloed te hebben gesproken, dien de heer *van Maanen* op de aangelegenheden uitoefent, op de volgende wijze uit:

»Eene verandering ten beste, hoe onvermijdelijk die ook zijn moge, is echter moeijelijk te voorzien. Men herstelt ongaarne de beruchte en ingewortelde kwade trouw en het hardnekkigste volk der wereld is, ontegenzeggelijk de hollandsche *bureaucratie*. Wij hebben slechts eenen zuid-nederlandschen minister, en ongelukkig is dat zuidelijk staaltje tevens een voorbeeld van zwakheid, van besluiteloosheid en van politieke nietigheid. De heer *van Gobbelschroy* zoude, door zich te verwijderen, eenen grooten dienst aan het vaderland bewijzen, dan zoude het ministerie louter hollandsch zijn, of er zoude ten minste, om onvoorwaardelijk daarin te komen, niets overschieten, dan gebrekkige of in de publieke opinie bedorvene Belgen, hetgeen aan een kabinet geene kracht kan geven. Men wil, dat de heer *van Gobbelschroy* zijn ontslag *gevraagd heeft*, ten einde wederom in de achting zijner medeburgers te deelen; maar vragen is niets: geven is nog niet genoeg, wanneer men niet standvastig genoeg is om te blijven volhouden. De heer *van Gobbelschroy* neemt zijn ontslag, en naderhand weigert de Koning hetzelve te geven en dan blijft de heer *van Gobbelschroy* alweer minister. Deze erbarmelijke comedie is nog niet waard dat men dezelve *siffleert*. Het is waarlijk: *zullen wij al of niet* den verliefden spijt verbreken, volgens welke de *Dikke Renatus* van binnenlandsche zaken, meer dan ooit aan zijne *portefeuille* verwend is.

»Ik weet niet of de *Noord-star* hare bleeke stralen tot bij u uitstrekt: na vermeld te hebben, dat het gouvernement geene vergunning meer zoude doen, hetgeen gezegd is, dat hetzelve van zijne willekeur niet meer wil afzien, neemt de *Noord-star*, ik geloof uit spotternij, een ministerie van *coalitie*. De heer *van Tets* zoude den sleutel der schatkist bewaren. De heer *van Mannen* zoude plaats maken voor den heer *Donker Curtius*, zijnen aards-vijand. De marine zoude trachten onder den admiraal *Duiskes* zich wederom te verheffen. De heer *de Man* zoude onze *Martignac* worden. De koddige raadsheer *van Alphen* zoude aan het hoofd van een ministerie van koophandel gesteld worden, en de heer *de Raisin* zoude de opvolger zijn van Z. K. H., den commissaris-generaal van oorlog. Gij ziet wel, dat dit onmogelijk is. Wij zijn, met een vertegenwoordigend gouvernement nog zoo ver niet.....

»De zuidelijke afgevaardigden, welker tegenwoordigheid zoo noodzakelijk is, verdienen waarlijk loftuitingen wegens hunnen ijver, en het verblijf in den Haag is voor hun geene plaats van bekoorlijkheden. De heeren *Huysman d'Annecroix* en *van Hulthem*, die zoo lang verwacht waren, zijn aangekomen, en zij hebben wel gedaan; want de welvaart des vaderlands vordert, dat onze vertegenwoordiging vooral compleet is.

»Op dit oogenblik hebben de slaafsche bepalingen van het gouvernement hunne uitwerking. Er heerscht eene groote koelheid onder alle onderscheidene gevoelens, en de bitse schimpredenen der edelmogenden van de overzijde van den Moerdijk zijn de mannen niet om eene toenadering te bewerken.

OPENBAAR ONDERWIJS.

Wanneer men art. 226 der grondwet inziet, en dat gedeelte der aanspraak, die door den Koning op den 19 october in de vergadering der staten-generaal, met opzigt van de voor te dragen wet op het openbaar onderwijs is gedaan, naleest, alsmede de koninklijke boodschap, waarbij op den 26 november die wet aan de tweede kamer is aangeboden, en dat een en ander, met de bepalingen der wet zelve bedaard vergelijkt, dan moet ieder bezadigd beoordeelaar den inhoud der wet als eene wezenlijke *ironie* beschouwen.

Bij art. 226 der grondwet wordt *het openbaar onderwijs als een aanhoudend voorwerp van de zorg der regering* verklaard, — zonder alhier te zien twisten over het woord *regering*, of daardoor den Koning alleen bedoeld wordt, of wel de Koning met de staten-generaal, en dat dienvolgens alle verordeningen ten deze met gemeen overleg moeten worden beraamd, zoo zal evenwel niemand willen beweren, dat door dit artikel niet alleen de zorg en het toevertrouwen, maar het geheel beheer en de willekeurige beschikking van en over het openbaar onderwijs, aan den Koning zoude zijn overgedragen.

Meermalen is, zoo door ons als door anderen, de opmerking gemaakt, dat voor het *onderwijs*, de *drukpers* en het *armbestuur*, een afzonderlijk hoofdstuk in de grondwet is geplaatst, en dat het, dus geenszins de bedoeling van de ontwerpers van dit plegtanker van nederlands vrijheid kan geweest zijn, om de zaak van het onderwijs geheel aan de zorg van den Koning en aan hoogstdeszelfs vrije bescherming over te laten; was dit hun voornemen geweest, dan zouden de bepalingen deswege voorzeker niet onder het 10de hoofdstuk, maar onder de 6de afdeeling van het 2de hoofdstuk der grondwet, handelende van de *magt des Konings*, zijn geplaatst geworden. —

Z. M. heeft zelf vermeent, zoo als uit hoogstdeszelfs aanspraak als uit de koninklijke boodschap duidelijk blijkt, dat voor dit onderwerp, even als voor de drukpers en het armbestuur, eene wet, en dienvolgens de medewerking der staten-generaal vereischt wordt, en dit niettegenstaande wordt bij de voorgedragen wet verlangt, dat de vrije beschikking en het geheel beheer over het openbaar onderwijs aan het gouvernement zoude worden overgedragen, blijkens art. 4 van het ontwerp, hetwelk naar ons gevoelen, hetgeen wij bij vervolg nader zullen aantoonen, de ziel van het geheel van de wet uitmaakt, en schijnt alzoo het monopolie en het willekeurige daarvan, als het ware, door eene wet gewettigd te hebben.

Bij de aanspraak gaf Z. M. te kennen, dat hoogstdezelve verlangde, dat bij eene wet meerdere vastheid zoude gegeven worden aan de *milde beginselen*, naar welke, met opzigt van dit gewigtig onderwerp, moet gehandeld worden. — Bij de koninklijke boodschap van den 26 november ll., wordt dit verlangen herhaald, en tevens verklaard, dat het ontwerpen der wet onoverkomelijke zwarigheden zoude hebben opgeleverd, indien men niet *al de deelen van het ontwerp* aan eene hoofdgedachte ondergeschikt, en een hoofdbeginsel, dat van *vrije uitoefening*, overal ten grondslage had gelegd, alsmede dat men hierdoor getracht

heeft aan de geuitte wenschen voldoening te geven.

Wij durven gerust vragen, wie of deze voorgevens, na de bepalingen der wet te hebben ingezien, zonder verwondering bedaard kan lezen? — Door wie zijn de wenschen geuit, wij zeggen niet om de bestaande verordeningen op het openbaar onderwijs te behouden, maar om met opheffing van dezelve het geheel beheer over gezegd onderwijs aan de willekeur van het gouvernement of van het ministerie over te laten? — Waar zijn er [illegible] beginselen in het ontwerp van wet te vinden, waarin zoo in de aanspraak als in de boodschap zoo hoog wordt opgegeven? Bijna bij elk artikel worden niet alleen akademische graden, welke bij velen niets bewijzen; bewijzen van bekwaamheid, zonder waarborg tegen willekeur; verklaringen van goed gedrag, die zeer moeijelijk kunnen worden gemaakt; het afleggen van eden, met welke men in vorige jaren in de noordelijke provinciën als speelgoed heeft gehandeld; het overleggen van programma's en dergelijke bepalingen vereischt; maar bovendien blijft het aan de agenten van het gouvernement nog vrij gelaten, de vrije uitoefening van het onderwijs te bemoeijelijken, zoo niet in ieder onderdeel te stremmen of geheel te beletten.

En dit wordt voldoening genoemd aan een geuit verlangen, en herkenning van een grondbeginsel, dat bij de grondwet gewaarborgd is.

VERZOEKSCHRIFTEN.

Volgens de laatste nommers van den *Gazette des Pays-Bas*, wordt te Gent eene petitie geteekend tegen die, welke reeds zoo vele onderteekenaren bekomen heeft; en volgens het *Journal de Gand*, zoude eerstgemelde door eenige duizenden geteekend worden. Wij zijn nieuwsgierig de bevestiging daarvan te vernemen. — Bij deze petitie wordt te kennen gegeven, dat de vrijheid van het onderwijs niet verlangd wordt, en zulks alleen om den invloed der geestelijken te weren.

In andere gemeenten zoude men, volgens die dagbladen, ook beginnen met tegenverzoekschriften te doen. — Wij verheugen ons, dat het ministerie dit middel bij de hand heeft genomen. — In het voorjaar heeft men zich beroepen, dat het getal der teekenaren, in vergelijking der bevolking gering was; men scheen niet te willen bekennen, dat het grootste gedeelte der menschen onverschillig is, hoe of *het land geregeerd wordt*, en dat de meeste, aan wien dit niet onverschillig kan zijn, of wel ambten en bedieningen bekleeden, of verlangen voor zich zelve of familie daarmede begunstigd te worden, en dat door velen van deze meer prijs gesteld wordt op eigen voordeel, als op het algemeen welzijn, en uit dien hoofde het gouvernement of deszelfs agenten geen ongenoegen durven geven, en zich daarom schuil houden. — Maar nu er tegenverzoekschriften worden gedaan, wordt daardoor aan ieder, die niet onverschillig is, in het beheer van dit rijk, de gelegenheid gegeven, om openlijk uit te komen tegen het gevoelen en het verlangen van diegenen, welke de vrije en onbelemmerde uitoefening van den R. K. godsdienst, de uitvoering van het concordaat; de vrijheid in het openbaar onderwijs; gelijke regten voor al de ingezetenen, ministeriële verantwoording verzocht hebben. — Die de agenten van het ministerie nu willen believen, kunnen zich op den voorgrond stellen, ieder kan zonder vrees de tegenpetitiën teekenen, en tegen nieuwjaar kan de slotsom worden opgemaakt.

Volgens de dagbladen is bij de tweede kamer al een dergelijk stuk uit deze stad ingekomen; en wij mogen verwachten, hu uit de gouvernements-dagbladen kan worden opgemaakt, dat dergelijke verzoekschriften aan het gouvernement niet onaangenaam zijn, dat men de teekening daarvan eerdaags alhier openlijk zal aankondigen en mogelijk zal het aan geene onderteekeningen ontbreken. (†)

PETITIE, UIT SOEST.

Edelmogende Heeren!

Wij ondergeteekende inwoners der gemeente Soest, provincie Utrecht, gevoelen ons verpligt aan u edelmogenden voor te dragen:

Dat wij, sedert vele jaren, dat Z. M. voor ons een concordaat met Z. H. den Paus van Rome heeft aangegaan, vurig gewenscht hebben de uitvoering er van te zien en er de vruchten van te genieten; dat is, de volkomene uitoefeningen van den R. K. godsdienst.

Dat wij wenschen, dat het onderwijs voor den geestelijken stand en het lager onderwijs, met één woord, het geheel onderwijs vrij zij van alle voorafgaande bepalingen.

Dat alle verdere waarborgen van vrijheid, door de grondwet ons toegestaan, mogen daargesteld en onschendbaar gehandhaafd worden.

Wij stellen het volkomenste vertrouwen in de goedheid en regtvaardigheid van onzen beminden Koning. Wij zijn onafscheidbaar aan den persoon van Z. M. en aan het koninklijk huis van Oranje gehecht, en wij verwachten de zekere verhooring onzer beden, wanneer dezelve door onze vertegenwoordigers tot aan den troon zullen doordringen."

Soest, 27 november 1829.

(†) Nadat bovenstaande stuk gezet was, is ons bekend geworden, dat werkelijk reeds eene dergelijke petitie alhier ter teekening legt.

— De kleine provincie Utrecht is met eenen uitmuntenden geest bezield; — alom vraagt men de bij de grondwet gewaarborgde regten, de herstelling der grieven. De stad Utrecht telt reeds meer dan 800 petitieteekenaars, waaronder zich bijna, zoo niet reeds geheel, de geestelijkheid bevindt; te Amersfoort reeds meer dan 200, met de geestelijkheid en de notabelste inwoners aan het hoofd. En nog gaat men op de beide plaatsen ijverig voort. Ook te Zeist, te Hamersveld en te Achterveld petitioneert men zeer druk. De geestelijkheid en vele [illegible] teekenen er aan het hoofd. In de [illegible] (Nederland), waar zich de katholijken nog over [illegible] beklagen, is de geestdrift veel grooter dan het vorige jaar.

— Te Woensel, bij Eindhoven, is mede eene petitie in omloop, waarop reeds de meeste leden van den raad der gemeente, benevens de roomsch-katholijke geestelijkheid en de meest aanzienlijkste ingezetenen geteekend hebben.

— Men verzekert, dat ook de gemeente Strijp [illegible] en meer andere eerstdaags zullen petitioneren, [illegible] zal er binnen kort eene petitie in omloop zijn. De stad Eindhoven zal mede, gelijk men hoort, andermaal zich tot de tweede kamer wenden, tot herstel der nationale grieven.

— Te Schijndel is er eene petitie in omloop, [illegible] met een groot getal der voornaamste ingezetenen [illegible]

— Uit Zundert en Wernhout, arrondissement Breda, schrijft men ons den 2 dezer: «Men teekent hier andermaal met geestdrift, een verzoekschrift, aan de tweede kamer der staten generaal, ten doel hebbende, vrijheid van godsdienst, uitvoering van het concordaat, vrijheid van onderwijs, met verzoek, dat hun edelmogenden hunne toestemming niet geven aan het voorgedragen ontwerp van wet, over het onderwijs; afschaffing van het collegium philosophicum; bezuinigingen, organisatie der regterlijke magt; ministeriële verantwoordelijkheid en verder herstel der nationale grieven. Alle voorname inwoners, de meeste leden van den raad en de geestelijkheid, vereeren hetzelve met hunne handteekeningen.»

PETITIE van den Baron DU TOUR, *aangekondigd in het* Provinciaal Dagblad van Noord-Braband, *van den 4 december 1829.*

Och arme! *Ça fait pitié*. JAN CAREL, die, te gelijk *Jonkheer* en *baron* zegt te zijn, en zich *qualificeert* lid te wezen van de *ridderschap* der provincie Holland, en, wat nog meer is, praktiserend advokaat te 's Hertogenbosch, heeft eene PETITIE geredigeerd, om, door tusschenkomst der staten generaal, Zijne Majesteit den Koning te bedanken, voor het voorgedragen ontwerp van wet op het onderwijs. Indien er ooit een *gebrekkig flaauw fragment* tegen deze *fatale conceptie* te maken valt, dan zoude men het in de aanbeveling van *Jonkheer* JAN Baron CAREL moeten gaan zoeken; want men behoeft slechts den heer *Van Kluit*, procureur-crimineel te Amsterdam en mr. *Van den Heurn*, officier bij de correctionele regtbank te 's Hertogenbosch, en, tot meer bijzonder narigt, den heer *Fontein Verschuir*, burgemeester te ALKMAAR, te raadplegen, om te weten, dat milde en liberale beginselen verbaasd en verstomd zouden wezen, van zich ter plaatse te bevinden, waar de HOLLANDSCHE ridder en de 'sHERTOGENBOSSCHE *advokaat* dezelve [illegible] vesten.

Wij moeten dus, om het belang der zake, de liefhebbers uitnoodigen; om de PETITIE van den *Jonkheer* BARON te gaan teekenen; doch daar zijn *teduit* voor de ingezetenen dezer stad moeijelijk uit te vinden zoude zijn, zoo zij een ieder verwittigd, dat *Jonkheer* JAN CAREL, *Baron* DU TOUR, *lid der ridderschap van de provincie* HOLLAND, een *geadmitteerd advokaat bij het hooggeregtshof* in 's GRAVENHAGE [illegible] om tot de petitie te geraken, moet [illegible] *heer baron*, die met zijne *jonkvrouw* [illegible] *vers in de week*, woont op eene [illegible] wijk [illegible]

Wij hopen, dat *Jonkheer* JAN *Baron* CAREL de lijst der onderteekenaars zijner petitie publiek zal maken, waartoe wij hem *gratis* eene plaats in ons dagblad aanbieden, kunnende hij verzekerd wezen, dat wij hem met KAPITALE LETTERS in het hoofd zullen drukken, op dat een iedere en in het bijzonder de Koning en de staten generaal zouden weten, wie [illegible] aan de petitie van *Jonkheer* JAN *Baron* CAREL, te [illegible]

Mijnheer de Redacteur!

De provincie schijnt door het voorstel van wet op het onderwijs geheel verlevendigd te zijn; ieder ingezeten, welke maar eenigzins zijne pligten kan beseffen, draagt het zijne toe, om zijne vertegenwoordigers bij verzoekschriften voor te lichten en hun bij hunne gewigtige taak de hand te bieden; de [illegible] de menschen zelfs, welke zich nog [illegible] der regering weldra uit eigene overtuiging binnen de palen der [illegible] de terug keeren, houden het er thans voor, dat zij zich moeten laten hooren, ten einde de [illegible] der regering op het stuk van onderwijs, door geene wetten gedekt en bekrachtigd worden. Evenwel niet allen schijnen hunne pligten met die aandacht, welke zij verdienen, te onderzoeken; zoo ont-

[illegible] ik gisteren eenen [illegible] van Breda, en daar de pe[illegible] aan de orde van den dag zijn, moest dit ook het voorwerp onzer onderhandeling wezen, de goede man stelde als regel: het was een pligt, ieder moest zijne bezwaren laten hooren; maar voegde er de volgende uitzondering bij (waaronder hij zich [illegible] bevond), namelijk: dezulke zijn van deze pligt ontslagen, die met een, of voordeel gevende posten en bedieningen, van welken aard dan ook, begunstigd zijn. 2° Dezulken, die [illegible] ambtje zoeken te bekomen, hetzij voor hun zelve of [illegible] hunne naastbestaanden. Ik trachtte den man van het ongegronde zijner exception te overtuigen; maar dit scheen vruchteloos; want daar de eer- of geldzucht huisvest, schijnen de overredingen, hoe gegrond ook, ontoegankelijk.

Ik dacht verder hier op na, en onderzocht bij mij zelve of dit ook algemeen als regel te Breda zoude zijn aangenomen: en waarlijk, daar ik niets van de petitien te Breda gehoord had, ging ik al verder [illegible] en zeide mij, er zijn toch te Breda zoo vele menschen niet, welke in de eerste uitzondering vallen; ook ik herinnere mij, dat er vele brave onafhankelijke ingezetenen zijn; de ambtshonger kan er toch zoo groot niet zijn, dat er geene genoegzame handteekeningen te vinden zouden wezen van menschen, die niet [illegible] in hunnen godsdienst en opvoeding hunner kinderen [illegible] alle beperkingen, hier aan toegebragt, ongemerkt zouden laten doorgaan — ik denk er over na. Welligt zal ons de tijd geruststellen.

*** *Utrecht*, den 30 november 1829, Heden overleed alhier in den ouderdom van slechts 31 jaren; en na voorzien te zijn geweest van de H. H. Sakramenten onzer Moeder de H. Kerk, de wel eerwaarde heer *ANTONIUS KOLKSCHOTEN*, R. K. PRIESTER en KAPELLAAN der gemeente *Achter de Wolvenstraat*; diep betreurd wordende van allen die zijn godsdienstig en werkzaam leven hebben leeren kennen.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

** SUB PRELO.

Ad edendum apud X. RENAUDIERE sen. bibliopolam editorem, platea St. ANNÆ *Bruxellis*, et apud A. SCHIKHOFF, bibliopolam *Ultrajecti*.

Reverendissimo D. PETRI GOVARTS, J. N. D. et vicarii apostolici *Buscoducensis* opuscula adversus S. B. ESPINII doctrinam de *Placeto Regio* quoad bullas dogmaticas, aliaque monumenta hûc spectantia, partim antè hâc inèdite opus hoc inèditum, ecclesiastico viro examinatum, prodibit latino idiomate et continebit 1 GOVARTII MOTIVUM JURIS DE PLACETO REGIO. 2. GOVARTII dissertationem ineditam in responsum ad ESPENII opera de placeto. 3 Varia monumenta placetum concernentia.

Totum opus constabit volumine in 12°. pretium operis pro D. D. subscriptoribus, 1 fl. 25 c. Precenti primi subscriptores habebunt exemplaria sua. Pap. vel.

Subscribitur apud præcipuos regni bibliopolas.

[illegible] bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, en alom, wordt ingeteekend op de *Godsdienstige en Zedekundige Mengelingen*, bijeenverzameld door J. G. LE SAGE TEN BROEK, voor 1830.

Behalve het vierde deel der *Wysbegeerte des Christendoms*, van den beroemden STOLBERG, en het vervolg der *Levensgeschiedenis van den H.* FRANSISCUS DE SALES zullen ook eene vertaling van het vermaarde werk: *Du Pape*, en andere belangrijke werken in 1830, worden uitgegeven.

Alle godsdienstvrienden worden uitgenoodigd, om deze zoo nuttige, doch door verschillende omstandigheden, afgebrokene onderneming, te begunstigen en hunne inteekeningen zoo spoedig mogelijk op te geven; opdat met het ter perse leggen van STOLBERG's *Wysbegeerte des Christendoms*, een begin kan worden gemaakt. Voor eene nette en zindelijke uitvoering en goede korrectie, zal naauwkeurig worden gezorgd. Het prospectus wegens deze hervatte onderneming is alom verzonden.

Ziet het licht:

Almanak voor de Roomsch-Katholijken in Nederland. Eerste Jaargang 1830, met plaatjes 80, cents.

*** Bij Gebroeders *THOMPSON*, Boekdrukkers en verkoopers te [illegible], komen van de pers en zijn bij hunne korrespondenten verkrijgbaar.

I. M. [illegible], R. K. Pr. en Pastoor te *Zoetermeer en Zegwaard*, ROOMSCH-KATHOLIJK GEBEDENBOEK in den geest van Jezus Godsdienst, naar het Hoogduitsch van J. J. NATTER, — Tweede veel verbeterde druk. — Met goedkeuring.

II. ——————— ROOMSCH-KATHOLIJK LEER en GEBEDENBOEK, voor allen, die de eeuwige Zaligheid willen deelachtig worden: door ALEXANDER Prins VON HOHENLOHE. — Met goedkeuring.

(Zijn ook nog weinige exemplaren te bekomen van)

III. ——————— DE WARE GODSDIENST, door P. SCHOUTEN, in leven R. K. Priester, Pastoor te Alkmaar, 2de veel verbeterde druk. — Met goedkeuring.

Ter perse:

IV. ——————— GROOT GEBEDENBOEK voor Roomsch-Katholijken (*naar den 4den veel vermeerderden druk*), uit het Hoogduitsch van J. M. SAILER, Bisschop van *Germanikopolis* enz.

BEKENDMAKINGEN.

*** TE HUUR *om met* 1.° *February te aanvaarden*:

Eene kapitale en wel betimmerde HEERENHUIZINGE, met TUIN, STAL en KOETSHUIS, gelegen op eenen aanzienlijken stand te *Breda*, voorzien van 14 zoo BENEDEN als BOVEN-KAMERS, voorts ruime KEUKENS, KELDERS, DROOGZOLDERS, en verder alle andere Gemakken.

Adres de Heer HYNINX in de *Braakstraat*, te *Breda*, Brieven *franco*.

*** Men verlangt ten spoedigste een KOPERSLAGERS- en een BLIKSLAGERSKNECHT, hun werk goed verstaande en van goede getuigschriften voorzien; degenen die hiertoe genegen zijn adresseren zich, liefst in persoon, of met *brieven franco*, onder de letter K, bij de boekhandelaars VAN GULICK en HERMANS, te *Breda*.

De prijzen der granen alhier, van donderdag den 3 december zijn geweest:

Rogge,	het nederlandsch mud,	*f* 5-65 à 4-00.
Boekweit,		« 4-70 à 3-75.
Haver,		« 2-33 à 0-00.
Garst,		« 4-00 à 0-00.
Het nederlandsch pond boter.		« 0-72 à 0-68.

De drie nederlandsche ponden roggebrood 27 cents.

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 1 DECEMBER.

				Gebl.
Nederlanden.				
Werkelijke Schuld.	à 2½ pCt.		59½ - 60	59¹³⁄₁₆
Uitgestelde dito			1⁷⁄₁₆ - 1³⁄₈	1⁷⁄₃₂
Kansbiljetten.		*f*	24 - ½	24¼
Stellen van uitgeloten dito			[illegible]	[illegible]
Amortisatie-Syndikaat	[illegible]		99¾ - 100¼	100
Domein Losrenten	2½	«	98 - ½	98³⁄₈
Handel-Maatschappij.	4½	«	[illegible]	87¼
Frankryk.				
Inschrijving op het Grootboek.	3	«	84½ - [illegible]	[illegible]
Certifikaten van dito.	«	«	78 - ¼	[illegible]
Rusland.				
Bij *Hope* en C°.	5	«	103¾ - 104	103¾
Negociatie 1828.	5	«	103¾ - 104	103¾
Inschrijving op het Grootboek.	6	«	66½ - 67	66¹³⁄₁₆
Certifikaten van dito.	«	«	66½ - 67¼	67
Cert. dito Hamburg Admin.	5	«	97¾ - 98¼	98⅛
Dito te Londen genegocieerd.	«	«	100½ - 101¼	100⁷⁄₈
Pruissen.				
In Londen genegocieerd.	«	«	112 - 113	
Idem 2de Ligting	«	«	112 - 113	
Spanje.				
Neg. bij *Hope* en C°	5½	«	30½ - 31	30¾
Te Parijs en Londen gedomd.	5	«	9¾ - 10¼	9⅞
Renten perpetuel	«	«	55¾ - 56	55⅞
Coupons			9 - 11	
Polen.				
Loten		*f*	98 - 99	98½
Weenen.				
Bank.	5	pCt.	100½ - 101	[illegible]
Dito.	4	«	89 - ¾	89½
Certifikaten.	2½	«	59½ - 60	[illegible]
Metaliek.	5	«	99½ - ¾	[illegible]
Dito te Londen genegocieerd.	«	«	99⅞ - [illegible]	99⅞
Dito.	2½	«	55½ - [illegible]	55½
Bank-Aktien.	3	«	[illegible] - 1500	
Aandeelen *f* 100 bij *Rotschild.*	«	«	[illegible] - 212	
Dito [illegible] 250 dito.	«	4	399 - 401	
Napels.				
Cert. bij *Lamaison* en *Bouwer.*	«	«		
Dito Napelsche Adm.	«	«	87 - ½	87¼
Dito te Londen genegocieerd.	«	«	97¼ - ¾	
Denemarken.				
Negociatie in Londen.	«	«	74½ - 75	
Engeland.				
Geconsolideerde.	«	«	94¼ - ½	94⅜

's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, n° 20.